

Munken

For at blive munk på Øm Kloster skulle man være mindst 15 år og udvokset.

Når man var optaget i ordenen som munk, var det for resten af livet.

Man skulle overholde de tre munkeløfter: Lydighed, fattigdom og kyskhed.

- Lydighed var over for Gud og Abbeden.
- Fattigdom var en vigtig regel. En munk måtte ikke eje noget. Det viste, at man var ydmyg. Det var abbedens pligt regelmæssigt at undersøge brødrenes senge for at finde gemte personlige ting. Blev der fundet personlige ting, fik munken en streng straf. Alt hvad munkene havde brug for, ejede klostret.
- Kyskhed betød, at en munk ikke måtte gifte sig.

Nogle munke var **novicemestre** og skulle sørge for opdragelse af novicerne i klostret.



Abbeden

Klostrets overhoved var abbeden (Abbas betyder fader).

Han var en munk, som blev valgt af alle beboerne på klostret ved en afstemning. Den, der fik flest stemmer, blev valgt.

Abbeden havde ansvaret for munke, lægbrødre og novicer.

Abbedens opgaver var mange. Udover at lede klostret og opretholde orden og disciplin stod han for messen på festdage, han velsignede lysene og asken til askeonsdag, han modtog novicer, hørte skriftemål samt styrede det daglige kapitemøde.

Abbeden gik klædt lige som munkene og sov som regel også på samme sovesal.

Han kunne dog også have sin egen bolig, hvor han kunne modtage gæster i klostret. Fx kongen eller adelsmænd, der kom forbi og havde ret til overnatning og mad i klostret.

Novicen

For at blive munk på Øm Kloster skulle man være mindst 15 år og udvokset.

Hvis nogen ønskede at blive munk, blev han testet. Først efter 4- 5 dage, hvor han ventede udenfor klostret, blev han lukket ind.

Det første år i klostret var han i lære. Først herefter kunne han blive optaget som munk under en ceremoni, hvor han fik barberet håret til en tonsur, blev iklædt munkens dragt, fik anvist sin plads i koret og fik abbedens velsignelse samt underskrev en kontrakt med klostret.

Når man var optaget i ordenen som munk, var det for resten af livet.

Man skulle overholde de tre munkeløfter: Lydighed, fattigdom og kyskhed.

Novicerne levede efter de samme regler i klostret som munkene.
Læs om deres hverdag under Munken.



Munke i bøn.

Lægbrødre

Lægbrødrene var klostrets arbejdere.

De blev optaget på lige fod med munkene og sværgede de samme løfter.

Forskellen mellem de to grupper var, at lægbrødrene ikke behøvede at være boglige, og at de kun skulle deltage i kirkens tidebønner og messer i begrænset omfang. I stedet skulle de bede, der hvor de opholdt sig.

Lægbrødrene stod for markarbejdet, såning og høst af afgrøder, dyrenes pasning og de fungerede som staldkarle, hyrder og kuske. De kunne arbejde som håndværkere bl.a. som skomager, væver, bager og smed.

Lægbrødrene havde en lidt anden dragt end munkene, og så måtte en lægbroder have fuldskæg. Det måtte munken ikke.



Tavshed

Tavshed herskede i klostret det meste af dagen med undtagelse af, når tidebønnernes sang genlød i kirken. Det var munkenes opgave at bede uafbrudt – også mellem tidebønnerne. For at kunne samle koncentrationen, herskede reglen om tavshed.

Man måtte kun tale med hinanden, hvis det var absolut nødvendigt.

Den store stilhed herskede efter dagens sidste tidebøn og frem til daggry. Her måtte absolut ingen bryde tavsheden. Kun hvis der var fare på færde. Tavshed blev altid strengt overholdt i kirke, korsgange, skrivestuen, spisesalen og sovesalen samt alle steder når tidebønnerne laudes og vesper samt messen afholdes.

På særlige steder og tidspunkter, som i kapitelsalen eller ved udde-
ling af arbejdsopgaver og ved instrukser om praktisk arbejde, talte munkene sammen.

Munkene havde udviklet et tegnsprog for ikke at overtræde tavs-
hedsforbuddet. I novicetiden var det noget af det, eleverne måtte læ-
re. Det tavse sprog skulle også begrænses, men var tilladt under ar-
bejde, i spisesalen og på ladegårdene.

Hverdagen i klostret

Dag var delt op i otte timers bøn, otte timers arbejde og otte timers hvile.

Bønnerne var døgnets otte tidebønner, der bestod af bønner, salmer og læsninger samt en eller flere daglige messer. De lå på forskellige tider af dagen og nogle om natten!

Arbejdet kunne være læsning, skrivning og bogproduktion, men også praktisk arbejde i bryggeriet, bageriet, staldene, værkstederne og i haver samt på udearealer.

De huggede brænde, klippede får, kalkede vægge, pudkede fodtøj, lugede blandt grønsagerne, indsamlede honning og voks fra bister, mens andre skabte vandforsyning til klostret eller producerede tegl til byggeri.

Hvile. Munkene og novicerne sov på en fælles sovesal.

Herunder ses en munk på arbejde i marken med at høste.



Tøj og hår

Munkens tøj bestod af en fodlang dragt med lange ærmer. Dragten var i hvid uld. Derover havde man et mørkt/sort forklæde af uld, kaldet en scapular. Og så en hætte, hvis den ikke var syet på scapularet, og strømper og sko

Munken havde ikke undertøj på. Når han arbejdede, brugte han sit forklæde til at beskytte den hvide dragt mod snavs.

Om livet havde han et bælte fremstillet af læder eller uld. Bæltespændet var af træ, horn eller jern. I bæltet hang munkens personlige kniv.

Dragten skulle passe den enkelte munk, så den hverken var for kort eller lang. Der blev udleveret to dragter, en scapular, strømper og sko, således at det altid var muligt at skifte, hvis tøjet blev vådt eller snavset.

Om vinteren havde munken ofte det meste af sit tøj på for at holde varmen.

Bukser var kun til brug ved rejse. Ved udrejsen fik munken udleveret et par bukser, som så blev afleveret igen ved hjemkomsten.

Munkene skulle have sko eller sandaler som fodtøj. Fodtøjet blev fremstillet af hårdt læder som kohud og ikke af blødt og fint læder som gedeskind. Arbejdsstøvler kunne også være af stof, og munkenes natsko, var muligvis lavet af filt.

Det var vigtigt at munkene pudsede læderfodtøjet ofte for at holde det vandtæt og smidigt. Hertil blev der anvendt bivoks.

Munken fik ved indvielsen barberet håret af på toppen af hovedet og rundt under ørene, så det tilbageblivende hår lå som en ring omkring hovedet. Frisuren kaldes en tonsur eller krone og var symbol på Kristus tornekrans og munkens status.

Ingen munke eller novicer bar skæg.

De blev som regel klippet og barberet hver 14. dag. De ugentlige køkkenhjælpere sørgede for varmt vand, kamme, sakse og barberknive. Abbeden bestemte, hvem der skulle hjælpe hinanden med hårklipping og barbering.

Mad og drikke

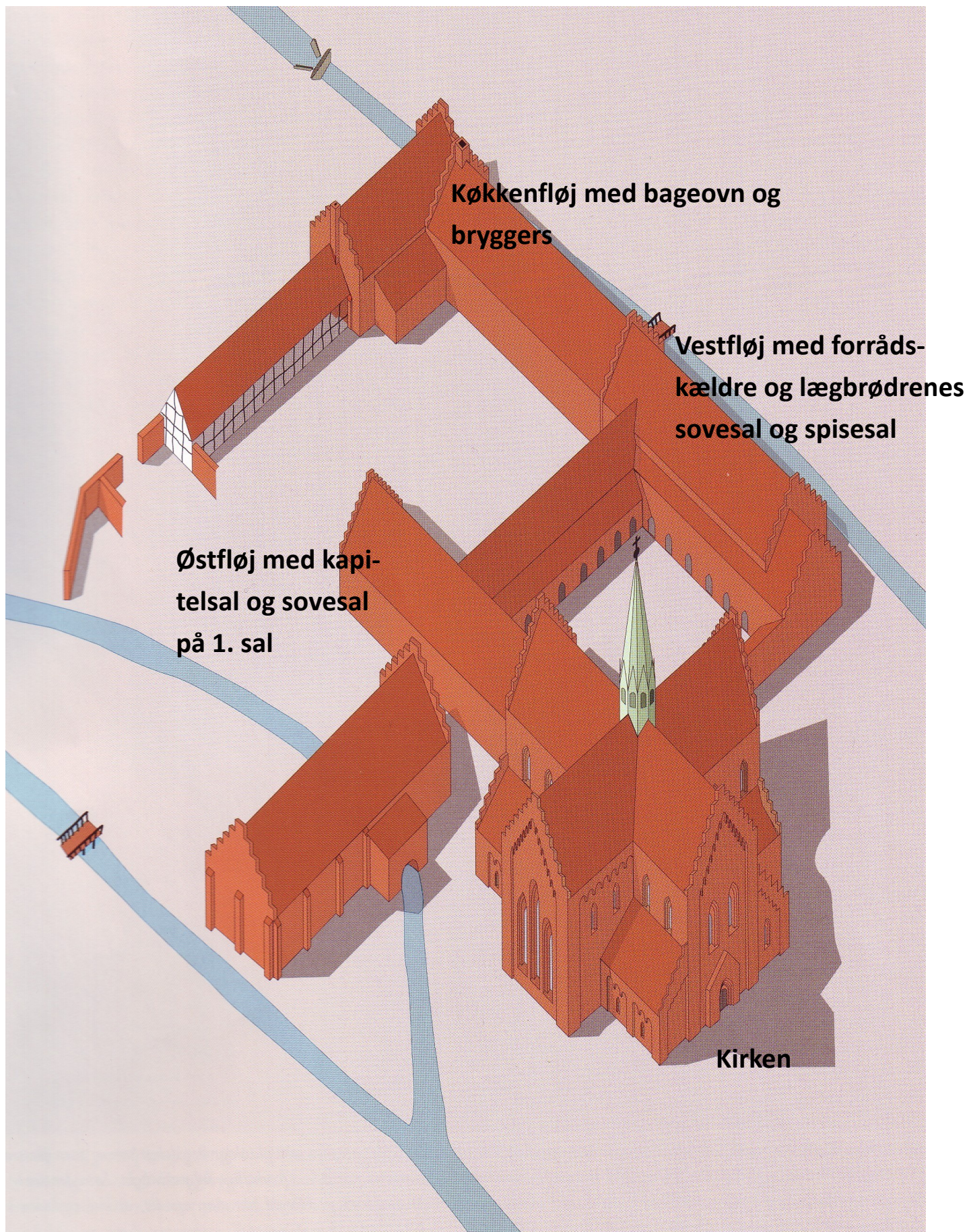
Om sommeren fik munkene to varme måltider, middagsmad efter tidebønnen sext (ca. kl. 12.30) og aftensmad ved solnedgang (ca. 18.30), mens de om vinteren kun fik ét varmt måltid efter tidebønnen non (ca. kl. 15). Unge munke og hårdt arbejdende lægbrødre fik en let morgenmad, der hed mixt, bestående af lidt af den daglige ration af brød og øl.

Maden var i klostrenes første tid simpel og kødløs og indeholdt retter lavet af grønsager, mælkeprodukter, æg, brød krydret med salt og lokale krydderier. Importerede krydderier som f.eks. peber måtte ikke bruges. Senere blev fisk en stor del af munkenes diæt.

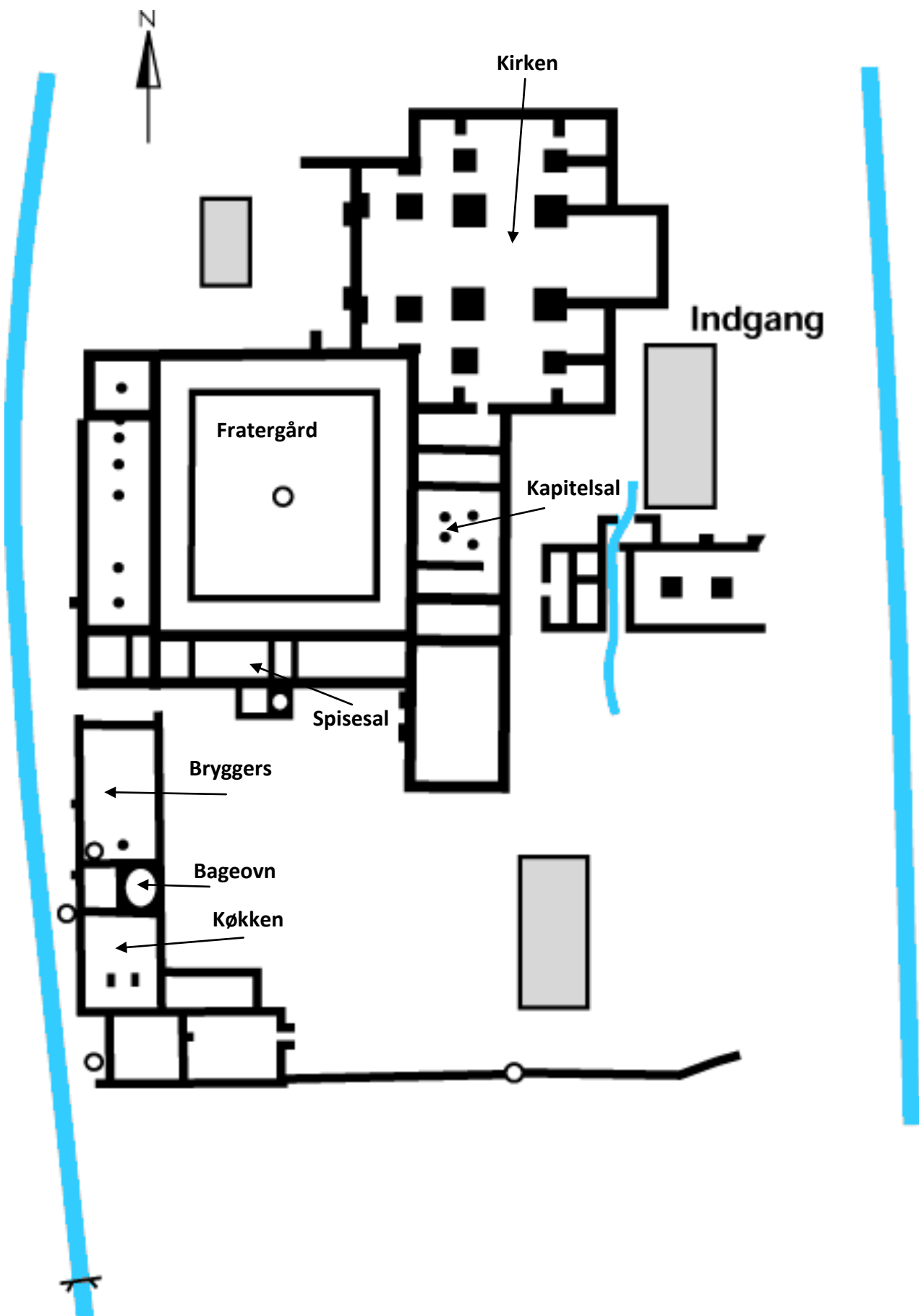
Hver munk fik daglig $\frac{1}{2}$ kg grov og mørk brød, der skulle fordeles på alle dagens måltider. Hvedebrød blev kun spist på særlige festdage og efter en åreladning. I klostrene fastede man fra 14. september og frem til påsken (ca. 180 dage). I denne periode måtte der ikke spises nogen former for kød og madvarer indeholdende animalsk fedt.

I de nordlige lande blev der drukket øl i klostrene, mens det i syden var vin, der kom på bordet. Munkene drak også vand. De alkoholiske drikke skulle indtages med måde og den daglige øl i klostrene var derfor også alkoholsvag. I klostre, hvor der blev drukket vin, var dagsrationen 0,4 liter, som altid blev fortyndet med vand. Munkene havde faste drikkepauser i løbet af dagen. De mødte frem i spisesalen og fik noget at drikke. Om sommeren kunne abbeden tildele flere drikkepauser alt afhængig af arbejdsmængde og arbejdsbyrde.

Øm Kloster i middelalderen



Grundplan for Øm Klosters ruinpark



Løgum Klosters kirke i dag. Løgum Kloster var bygget ligesom Øm Kloster.





Beboelsesfløjen med sovesal oppe på 1. sal på Løgum Kloster.

Munkene på Øm Kloster har sikkert boet på samme måde.



En korsgang på Løgum Kloster.

Sådanne gange var der også på Øm Kloster rundt om Fratergården.

På bænkene ved vinduerne kunne munkene sidde og bede.